بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2023/HC-A/288
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އަޙްމަދު ސަލީމް، ދަފްތަރު ނަންބަރު 2561، މާލެ
- **އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:** އިބްރާހީމް ވަޙީދު އަލީ، މ.ނަވަރިހާގެ، މާލެ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2023/HC-A/315
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އިބްރާހީމް ވަޙީދު އަލީ، މ.ނަވަރިހާގެ، މާލެ
- **އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:** އަޙްމަދު ސަލީމް، ދަފްތަރު ނަންބަރު 2561، މާލެ

- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ބިމާ އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު
ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަފީޢު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

ނިމުނު ތާރީޚު: 17 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1446 / 18 ޑިސެންބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު : (2023/HC-A/288) 22 ޞަފަރު 1445 / 07 ސެޕްޓެމްބަރު 2023

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު : (2023/HC-A/315) 01 ރަބީޢުލްއައްވަލު 1445 / 16 އޮކްޓޯބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- **ނަންބަރު:** 279/Cv-C/2021
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ބިމާ އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 26 ޖަނަވަރީ 2021
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 12 ޖޫން 2023

އަސްލު އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

އަޙްމަދު ސިރާޖު، ދޮރުފަތު ނަންބަރު 2561، މާލެ

ވަކާލާތު ކުރީ:

މުޙައްމަދު އަޒުމީ، ޕްރިމިއަރ ލޯޗޭމްބަރސް އެލްއެލްޕީ

އަސްލު އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

އިބްރާހީމް ޝަރީފް އަލީ، ދ. ސަރަވިއްޔާ، މާލެ

ވަކާލާތު ކުރީ:

އަބްދުﷲ ސަޢީދު، ވަޙީދު ލޯޗޭމްބަރސް އެލްއެލްޕީ

މަދަނީ- ބިމާ އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ- ބާޠިލުކުރުވާ އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ބިނާކުރުން- އިޤްރާރު އެސްޓޮޕަލް-

ފަރީދާއާ ހުސައިން މަލިކާގެ ތަރިކަ، (މި ދަޢުވާއަށް ފަރީދާއާ ހުސައިން ޙަސަން ޝަރީފް އަދި ފަރީދާއާ ހުސައިން މުޙައްމަދު ޝަރީފް ޢާއިދު ކުރައްވާފައި)

މައްސަލައިގެ ތަފްސީލު

1. މ. ނުރުއަސްކުރާގެ އެވް ހިއްޕާ ބަނޑާރަ ކޯޓުގެ އުތުރުބައިގައި ހަރަކާތްތެރިވާ އިމާރާތް (އަހަރަ ކާޖީރިގެ ބޯޓު) އަޙްމަދު ސިރާޖު އަށް ކުއްޔަށް ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން އިބްރާހީމް ފަރީދު އަލީ އާއި އަޙްމަދު ސިރާޖު އާ ދެމެދު އެއްބަސްވުމެއް ވެވިފައެވެ. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ބޯޓުގެ ކުއްޔަކީ މަހަކު 75,000/- (ހަތްދިހަފަސްހާސް ރުފިޔާ) އެވެ.[1]

2. މި އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އަޙްމަދު ސިރާޖު ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާތީ މި ފައިސާ ހޯދުމަށާއި، ކުއްޔަށް ދިން ބޯޓު އަނބުރާ ހޯދުމަށް އެދި އިބްރާހީމް ފަރީދު އަލީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 (1440/MC/2010) ދަޢުވާ ހުށަހަޅައިފިއެވެ.

3. އެ ދަޢުވާގައި ހުކުމްކޮށްފައިވާ ދެފަރާތުގެ މެދުގައި އޮތް އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމަށް ޙަވާލާ ނުވެ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ކުއްޔާއި ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާތީ، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުއްޔަށް ދިން ބޯޓު ހުސްކޮށްދިނުމަށާއި އިބްރާހީމް ފަރީދު އަލީއާ ހަވާލުކުރުމަށެވެ.

4. އެ ދަޢުވާގެ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް އެދި އިބްރާހީމް ފަރީދު އަލީގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ތަންފީޛީ މައްސަލައެއް[2] ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނިކޮށް، މަޙްކަމާ ދަޢުވާ[3] ދިފާޢުކުރުމުގެ ހައިކޯޓުގައި އެކު އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާތީ، އެ ތަންފީޛީ ދަޢުވާގެ ޝަރީޢަތް ކޯޓު ބާޠިލުކޮށްފައިވެއެވެ.[4]

---

[1] ހައި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުން

[2] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 952/Cv-C/2010 ދަޢުވާ

[3] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 (1440/MC/2010) ދަޢުވާ

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 952/Cv-C/2010 ދަޢުވާ

5. އެގޮތުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 (1440/MC/2010) ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ އެ ނިންމުން ހައިކޯޓުން ދަމަހައްޓާފައިވެއެވެ.[5] ހަމައެހެންމެ، އެ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުންވެސް ދަމަހައްޓާ، 8 މާރިޗު 2020 ގައި ހުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.[6]

6. އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިމުނުތާ 1 (އެކެއް) އަހަރު ފަހުން 26 ޖަނަވަރީ 2021 ތާރީޚުގައި، އިބްރާހީމް ވަހީދު އަލީގެ ފަރާތުން މި މައްސަލާގައި ދެވަނަ މައްސަލާއި ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިއެވެ. އެ މައްސަލައަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

ދަށު ކޯޓުގައި ކުރެވުނު ދަޢުވާ

7. އެގޮތުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެވުނު ދަޢުވާއަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުން 2012 ވަނަ އަހަރުގެ [illegible] މަހުގެ [illegible] ކުލީގެ ފައިސާ ނަގައިދީފައި [illegible] އެ ހުކުމަށް ފަހު މާ 2012 އިން ފެށިގެން އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުންވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުލީގެ ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާއެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމް

8. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

---

[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/215 ޤަޟިއްޔާ

[6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/09 ޤަޟިއްޔާ

"[illegible] [illegible] ކަންކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަފްތަރު ނަންބަރު 2561، [illegible] އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ކިބައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖުމްލަ -/1,575,000ރ. (އެއްމިލިއަން ފަސްލައްކަ ހަތްދިހަފަސްހާސް ރުފިޔާ) އިބްރާހީމް ވަޙީދު އަލީއަށް [illegible] ގޮތުން، 2023 ޖޫން 12 އިން ފެށިގެން 5 (ފަހެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

9. މިއީ ބުނެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި މާލެ، ދަފްތަރު ނަންބަރު 2561، އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ[7] ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުމުން ބެލި ނަންބަރު **2023/HC-A/288** ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ މާލެ، މ. [illegible]، އިބްރާހީމް ވަޙީދު އަލީ[8] އެވެ.

10. ބުނެވުނު ޤަޟިއްޔާ[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވިކަން އިބްރާހީމް ވަޙީދު އަލީ އަށް މިކޯޓުން އެންގުމުން، މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައެއް އިބްރާހީމް ވަޙީދު އަލީގެ ފަރާތުން މިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވައިފައެވެ. އެގޮތުން މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ [illegible] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރަކީ **2023/HC-A/315** އެވެ. މި އިތުރު އިސްތިއުނާފުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ އަޙްމަދު ސިރާޖުއެވެ.

11. މި ރިޕޯޓަކީ ބުނެވުނު 2 (ދޭއް) ޤަޟިއްޔާ އެކުގައި ހިންގާ، މިކޯޓުން ބެލި މައްސަލައިގެ ރިޕޯޓެވެ.

---

[7] ދރއ ކާޑު ނަންބަރު A022678

[8] ދރއ ކާޑު ނަންބަރު A023513

[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/288 ޤަޟިއްޔާ

12. މި މައްސަލައިގައި ފުރަތަމަ ބަލާނީ، މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ވަކި އިސްތިއުނާފު ކަމަށްވާ ނަންބަރު 2023/HC-A/288 ޤަޟިއްޔާއަށް. އެއަށްފަހު އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައަށް[10] ދެން ބަލާ ކަނޑައަޅާނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ޝަކުވާތައް (ނަންބަރު 2023/HC-A/288 ޤަޟިއްޔާ)

13. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރަމުން، މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/288 ޤަޟިއްޔާގައި އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި 07 (ހަތެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ.

13.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާ އަކީ: ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible]، އެ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/25

---

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/315 ޤަޟިއްޔާ

ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] އެސްޓޭޓްގެ [illegible] މި މައްސަލައަކީ ކުރިއަށް [illegible] މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

13.2. **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] ހެކިބަހުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން ބަލާ ހުކުމްކުރެއްވުމުގައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ފަރާތްތަކަށް [illegible] [illegible] އެންގިކަމާއި، އަދި އެފަރާތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސްކުރި [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

13.3. **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމާ ގުޅިގެން ތަން ހުސްކުރުމަށާއި، އަދި ދިރިއުޅުން [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ސަފަރުވެރިއާއަށް ބުނެދީފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ގެ މައްސަލާގެ ޙުކުމުގެ ފަހުން މޭ 2012 އިން ފެށިގެން ފެބްރުއަރީ 2014 ގެ ނިޔަލަށް ތަން ހުރި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާތީ، އެ ބުނުނު ޢަދަދުގެ ފައިސާ ތަން ހުސްކުރިކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެންގިކަމާއި ތަނުން ޖެހުން ނުކުތުމަކަށް ދިޔައީކަމުގައިވާތީ، އަދި ތަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައި މުއްދަތާއި ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ބުނެދީފައިވާކަމުގައި އަދި އެފަރާތުން އެކަން ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާކަމުގައި، އަދި ތަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބޭނުންކުރިކަމަށް ދަލީލުތަކުން އެއްވެސް ހުއްޖަތު ނުވާކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާކަމާ، މިފަދައިން ތަން ބޭނުންކުރިކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ މައްސަލައިގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން އަދާކޮށްފައިނުވާކަމުގައި ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

13.4. ހަތަރުވަނަ ނުކުތާ އަކީ: އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާ ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ ހަވާލާދީ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތުގެ މައްޗަށް ބަލައިގެންކަމުގައިވާއިރު، އެ އެއްބަސްވުމަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ގެ މައްސަލައިން ބާތިލުކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމުގައިވާތީ، ތަން ބޭނުންކުރިކަމަށް ދިނުމަށްވާގައި ސާބިތުކޮށްދެއްވުމަށް އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ނުވަތަ އެ ދައުލަތާ ފަރާތުން ކަމާއި، އެއްބަސްނުވެވޭ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ދަޢުވާގެ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު އިސްތިއުނާފު ފަރާތަށް ޒިންމާވާކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ މައްސަލާއާ ޙުކުމުން ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

13.5. ފަސްވަނަ ނުކުތާ އަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ތަޠްބީޤުކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/257 ޤަޟިއްޔާ މި މައްސަލައަށް ތަޠްބީޤުކޮށްފައިވަނީ، ދެ މައްސަލައިގެ ވާޤިޢާތް އެއްގޮތް ނޫން ޙާލަތުގައި ކަމުގައިވާތީ، އެފަދައިން ތަޠްބީޤުނުކުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިސްޓޭޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ވ. އާސިޔާ ޝަރީފާގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފު ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

13.6. ހަވަނަ ނުކުތާ އަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމާ ގުޅިގެން ތަން ހުސްކުރިކަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސަފްހާ ހެކިބަހުން އެނގެން އޮތުމަށް، ތަން ޙަވާލުކުރިކަން ދަލީލުތަކުން އެއްވެސް ހެކިބަހެއް ނެތުމުން، އަދި ތަން ހުސްކުރިކަން ދެއްކުމަށް އެނގެން އެއްވެސް ހެކިބަހެއް ނެތުމުން، މިފަދަ ޙާލަތުގައި ތަނަށް ވަދެ ތަން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބޭނުމުގެ ދަށުން ގެންނަންޖެހޭކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޑިޒައިން ސަރވިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ސަޢީދު ފާތުމާ ޤަޟިއްޔާއިން އެނގެން އުފެދިއްޔާ، ބޭނުންކުރި ދެއްކުމަށް އެނގެން ނެތުމުން، އަދި ހުސްކުރި ބަޔާންކުރެވި އެނގެން ނެތުމުން، ޤާނޫނީގޮތުން އެއްބަސްވުމެއްގެ ދޮރު ކުރި ނަގައިދިނުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރުން ޤަޟިއްޔާގައި ގޮތް ނިންމާފައިވާ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފު ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

13.7. ހަތްވަނަ ނުކުތާ އަކީ: އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުގެ ފަރާތުން ކުރި ހުށަހެޅުން އުޅުއްވައިގެން 7 އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ފަހުން ކަމުގައިވާތީއާއި، މިއީ އެކަށީގެންވާ ދުވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައިނުވާތީއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އޮއިލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ލިމިޓެޑް ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މި ގޮތުން ދަޢުވާކުރުމަށް ފަހުން ހުށަހެޅުމަކީ މި ދަޢުވާ ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފު ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

ކަނޑައަޅާފައިނުވާކަމާއި، ޖިނާޔަތުގައި މުޅި މުއްދަތަށް އެއްވެސް ހެއްކެއް ނެތި ކުރި ނަގައިދިނުމަކީ ޙިސާބު ބުނުމުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ޙިޔާލުތަކާއި ޢަދުލުވެރި ނިންމުމެއްކަމުގައި ނުވާކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާތަކެވެ.

ދެފަރާތުން މައްސަލަ ނިންމައިދިނުމަށް އެދުން ދޭތެ (2023/HC-A/288)

14. މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/288 ޤަޟިއްޔާގައި އަޙްމަދު ޝިހާބުގެ ފަރާތުން އުފުލާފައިވާ ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބާޠިލްކޮށްދިނުމަށެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ވަކީލު އަމިއްލަ ފަރާތުން އުފުލާފައިވާ އަޙްމަދު ޝިހާބުގެ އިސްތިއުނާފަށް ބިނާކޮށް ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމަކީ ޝަރީޢަތް ގެންދަންޖެހޭ ތަރުތީބާ ޚިލާފު ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

ޢިލްމީ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭ އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ނުކުތާ

15. މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު، އިޖުރާއީގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ނުކުތާ އާއި މައުޟޫޢީގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ނުކުތާތަކެއް ހިމެނެއެވެ. އެންމެ ކުރިން މައުޟޫޢީ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ކުރިން އިޖުރާއީ ގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަށް ބަލާލާނަމެވެ.

16. އެގޮތުން އަޙްމަދު ޝިހާބުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ހުށަހެޅި ނުކުތާގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވަނީ ދަށު ކޯޓުގައި އިބްތިދާއީ ބަޔާނު އަދި ދިފާޢުކުރުމުގައި އޭގެ ކުރިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުން ތަންފީޛުކުރުމާ އެއްބަސްވުމެއް ގުޅޭ، އެ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަށް ކުރި ޙުކުމަށް ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް އެއީ އިޖްތިހާދު އިސްތިއުނާފުގެ ދަށުން ހުއްޓުމަކަށްނުވާ ކަމެއް ކަމަށްވާއިރު، ދަށު ކޯޓުގައި މިމައްސަލަ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެއްތޯ ދަށު ކޯޓުން ގޮތް ކަނޑައަޅައިނުދީކަމެވެ. އަދި ދަށު ކޯޓުން އެ ނުކުތާގައި ގޮތެއް ކަނޑައެޅުނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް

ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/25 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އިޝޫ އެސްޓޯޕަލްގެ ދަށުން މި މައްސަލައަކީ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ މައްސަލައެއް ނޫންކަމަށެވެ.

17. ޖަވާބުގައި އިބްރާހީމް ފަރީދު އަލީގެ ވާރިސުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ [illegible] ދަށުކޯޓުގައި ކުރެވުނީ [illegible] ދައުވާއެއް ކަމަށާއި، އެއީ ކުރިން ފައިސަލާކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެއް ނޫން ކަމަށެވެ. އެގޮތުން ދައުވާގައި އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުން މި މައުޟޫޢުގެ ފުރަތަމަ މައްސަލަ ނިމުން ފަހުންވެސް އަޙްމަދު ސިރާޖު ތަން ދޭންނުކުރަމުންދާތީ، އެއްބަސްވުމުގެ ބާކީ މުއްދަތަށް ކުލި ނަގައިދިނުމަށްކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ އިޝޫ އެސްޓޯޕަލް ތަޠުބީޤުކުރެވޭނެ ހާލަތެއް ނޫންކަމަށެވެ.

18. މި ނުކުތާއަށް ޝަރީޢަތުން ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، އަޙްމަދު ސިރާޖު ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުގައި މި އިޖާރާ [illegible][11]

19. އެހެންނަމަވެސް މައްސަލަ މައުޟޫޢީގޮތުން ބެލިއިރު، އެ އިޖާރާ [illegible]

20. [illegible] އިޖާރާ [illegible] އަޙްމަދު ސިރާޖު ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުން [illegible]، އިބްރާހީމް ފަރީދު [illegible]

---

[11] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާގައި އިޖާރާ [illegible]

ކޯޓުން އެ ނުކުތާއާމެދު ގޮތް ކަނޑައެޅުއްވުމުގެ ޤާނޫނީ ހުއްދައެއް އޮތް ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އެހެންކަމުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

20.1. މައްސަލައެއްގައި އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް ލާގޫކުރުމަށް އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާންވާނެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] [illegible] (ޕ.ވ.ޓ) ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] [illegible] [illegible] އޮތޯރިޓީ**[12] މައްސަލައިގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އެ ކަންކަމަކީ؛

(ހ) ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކީ އެ މަރުޙަލާގައި އެ ނުކުތާގެ މައްޗަށް ކުރިން ނިންމުމެއް ނިންމާފައިވާ ނުކުތާއެއްކަމުގައިވުން

(ނ) ހުށަހަޅާފައިވާ އެ ނުކުތާގެ މައްޗަށް އެ މަރުޙަލާގައި ކުރިން ނިންމުމެއް ނިންމާފައިވާނަމަ، އެ ނިންމުމަކީ ނިހާއީ ނިންމުމަކަށް ވެފައިވުން

(ރ) އެ ނުކުތާގެ މައްޗަށް ކުރިން ނިންމުމެއް ނިންމާފައިވާ މައްސަލައިގައާއި، ފަހުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި ހިމެނެނީ އެއް ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައިވުން، މިއެވެ.

20.2. މި މައްސަލައިގެ މައްޗުގައި ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރެއްވުން ފުރަތަމަ މައްސަލަ ކަމަށްވާ 653/Cv-C/2010 ޤަޟިއްޔާގައި، ދަޢުވާލިބޭގެ [illegible] އެއް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އޭޖަންޓަކަށް ކުލި ނަގައިދީ، ބިން ހުސްކޮށްދިނުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވި، މި ފަރާތްތަކުގެ ދަށުގައި އެއް [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން ދަމަހައްޓައިދިނުމަށް ނުވަތަ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެ ހުކުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ތާއީދުކުރެއްވި، ނިހާއީ ވެފައިވާ ހުކުމެކެވެ. މިކަމާމެދު ޚިލާފެއް ނެތެވެ.

20.3. ބުނެވުނު މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިމުނުތާ 1 (އެކެއް) އަހަރުވުރެ ގިނަ ދުވަސްވުމުން، އެ ހުކުމުން އެނގޭ ގޮތަށް ބިން ހުސްކޮށްދިނުމަށްޓަކައި [illegible]،

---

[12] . ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/25 ޤަޟިއްޔާ

ބާޠިލުކުރުމުގައިވާ ބުނެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، އެއްބަސްވުމުގެ ބާކީ މުއްދަތަށްވާ ކުލި ހޯދުމުގެ އާ ދައުވާއެއް އިސްމާޢީލް ފަރީދު އަލީގެ ފަރާތުން ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އެވެ. އެއީ މިހާރު އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައި މިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ގެ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

20.4. މި މައްސަލައަށް އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ބަރީ ހޯލްޑިންގްސް (ބީ.ވީ.އައި) ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]**[13] މައްސަލައިގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ، އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް [illegible] 3 [illegible] ފުރިހަމަވާން [illegible]. އެގޮތުން؛

(ހ) އިސްމާޢީލް ފަރީދު އަލީގެ ފަރާތުން ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅި [illegible] ދެފަރާތް ދައުވާގައި[14] ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު [illegible] ކުލި ހޯދުމާއި، [illegible] ތަން ހުސްކޮށްދިނުމަށް އެދި [illegible] ދައުވާ އޭގެ ކުރިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]، އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމާ ހަމައަށް ކުލި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުލި [illegible] އެދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] އެ [illegible] އެ ނުކުތާގެ މައްޗަށް [illegible] ކުރިން ނިންމުމެއް ނިންމާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible].

(ށ) ހުށަހަޅާފައިވާ އެ ނުކުތާގެ މައްޗަށް އެ [illegible] ކުރިން ނިންމުމެއް ނިންމާފައިވާކަމަށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[13] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/25 ގެ ޤަޟިއްޔާ

[14] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ގެ ޤަޟިއްޔާ

ބަލާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 653/Cv-C/2010 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ ހުކުމަށް ތާއީދުކޮށް ނިހާއީ ވެފައިވާ ހުކުމެކެވެ.

(ށ) އެ އެއްބަސްވުމާ ގުޅޭގޮތުން ކުރި ހޯދުމަށް އަދި ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ފުރަތަމަ

އަދި ދަރަނި މައްސަލައިގައިވެސް ހިމެނެނީ އެއް ފަރާތްތަކެވެ. އެހެންކަމުން އެ ނުކުތާގެ

މައްޗަށް ކުރިން ނިންމުމުގެ ނިންމާފައިވާ މައްސަލައިގައި، ފަހުން ހުށަހަޅާފައިވާ

މައްސަލައިގައި ހިމެނެނީ އެއް ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައިވުމުގެ ސަބަބުންވެސް ފުރަތަމަވެއެވެ.

20.5. އެހެންކަމުން އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް ގާއިމުކުރުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ އަސާސީ ކަންކަން މި

މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވާތީ، މިގޮތުން އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

279/Cv-C/2021 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމުން ދަޢުވާއަކީ އިޝޫ އެސްޓޮޕަލްގެ ދަށުން ކުރިއަށް

ގެންދެވޭ ދަޢުވާއެއް ނޫންކަން އެނގެން ހުރެއެވެ. އަދި ސިވިލް ކޯޓުން އެ އެއްބަސްވުން

ބާޠިލުކޮށް ހުކުމްކުރެވިފައިވާކަން އަދި ހަމަޖެހިގެން މުޅި ދަޢުވާގެ ކޯޓުން އެ ނިޔާ

ދަރަނިއާ ގުޅިފައިވާކަން، އެގޮ އެއްގޮތަށް ދަރަނިއެއް ފަހުން، ބާޠިލުކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށް

ބިނާކޮށް، އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠު ފުރިހަމަނުކުރެވޭ ކަމަށް ކުރިން ބުނެ އޭ މައްސަލާ ދަރަނިއާ

ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރެވިފައި ނެތް ދާއިރާއެއް ނުވާކަމަށް މައްސަލަ ބިނާވެފައިވާ އެކަން

ނެތެވެ.

20.6. ހަމަގޮތް އިސްތިރިވީ ވަކިވެ އަރިގެ ފަރާތުން ދަށު ކޯޓުން ހުށަހެޅި މައްސަލައަކީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި

ވުމުން، (މިސާލު ބާޠިލުކުރުމުގައިވާ) އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއްކަމަށް

ނުވިނަމަ، ނަމަވެސް އެ މައްސަލައަކީ ގުޅުމުގެ ބަދަލު ކޯޓުގެ ވަކި ދަޢުވާއެއްނަމަ އަދާހަމަގެ

ބަދަލު ބަލާބަލާފައެވެ.

21. މި ނުކުތާގައި މިފަދައިން ކަނޑައެޅިގެން ދިއުމުން، އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައުޟޫޢީ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ބޭނުމެއް މިހިނދުގައި ނެތެވެ.

އިތުރު އިސްތިއުނާފުގައި ހިމެނޭ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ (2023/HC-A/315)

22. އިބްރާހީމް ވަހީދު އަލީގެ ފަރާތުން އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅި އިތުރު އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލަ ކަމަށްވާ ނަންބަރު **2023/HC-A/315** ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅިފައިވަނީ 1 (އެކެއް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެވެ.

22.1. އެ ނުކުތާއަކީ އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަކީ މޭ 2012 އިން ފެބުރުއަރީ 2014 ގެ ނިޔަލަށް ކުލި ދައްކާފައިނުވާތީ އެ މުއްދަތަށް، މަހަކަށް 75,000 ގެ ރޭޓުން ޖެހޭ ފައިސާ ހޯދުމަށްކަމަށާއި އެއީ 22 މަސްދުވަސް ނަމަވެސް ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމުގައި ނަގާދީފައިވަނީ 21 މަސް ދުވަހަށްވާ ފައިސާކަމަށްވުމުން 1 މަސް ދުވަހަށްވާ ފައިސާ އުނިވެފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

23. މި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެންދާތީ، މި ނުކުތާއަށް ވެސް [illegible] ބޭނުމެއް ނެތެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

24. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެކުން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ވާރިޘު ހުސައިން ސަޢީދުގެ ޙައްޤު:

25. ވާރިޘު ހުސައިން ސަޢީދުގެ ޙައްޤަށް އަމުރެއް ސާބިތުކުރަމެވެ.

ވާރިޘު މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ ޙައްޤު:

26. ވާރިޘު ހުސައިން ސަޢީދުގެ ޙައްޤަށް އަމުރެއް ސާބިތުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކުރުން

27. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޙުކުމް ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[15] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ރިޖިސްޓްރީގެ ފަސްދުވަސްތެރެއިން ޤަވާޢިދުތަކުގައިވާގޮތަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފޯމު ހުށަހަޅަން ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ރިޖިސްޓްރީ

---

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ޤަސްދުކުރުން ހެޔޮލަފާކަމާ ޚިލާފެވެ.[16] އެހެންނަމަވެސް ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ހުކުމާ އަދި ބިނާކުރަމުންވެސް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[17]

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތީން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 279/Cv-C/2021 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް، މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބަލާ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ބާޠިލްކޮށް، މިމައްސަލައިން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބެލެވި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

---

[16] . ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[17] . ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)